

VšĮ „ŽMOGAUS TEISIŲ STEBĖJIMO INSTITUTAS“

2019 M. VEIKLOS ATASKAITA

2020 05 10

1. Įstaigos dalininkai

Viešoji įstaiga „Žmogaus teisių stebėjimo institutas“ (toliau - ŽTSI) įregistruota 2003 m.

	Dalininkas	Įnašas
1.	Henrikas Mickevičius	289.63 EUR
	Viso:	289.63 EUR

2. Įstaigos veiklos tikslai, pobūdis ir veiklos rezultatai per finansinius metus

Viešoji įstaiga „Žmogaus teisių stebėjimo institutas“ yra pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio pagrindinė veikla - stiprinti pilietinę visuomenę, aktyviai prisidėti prie atviros ir demokratinės visuomenės ugdymo, konsoliduojant žmogaus teises ir laisves. Organizaciją 2003 metais įkūrė Atviros Lietuvos fondas. 2012 m. ŽTSI buvo paskirtas Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo Nevyriausybinų organizacijų Programos nacionaliniu operatoriumi Lietuvoje (NVO programa). Tai pirmas atvejis Lietuvoje, kai vadovavimas pilietinei visuomenei stiprinti skirtoms lėšoms - 5,5 mln. eurų - patikimas nevyriausybinei organizacijai.

Įstaigos veiklos tikslai, kryptys:

- Stebėti žmogaus teisių įgyvendinimą Lietuvoje;
- Ugdyti pilietinės visuomenės gebėjimus stebėti ir veikti valstybinę žmogaus teisių politiką bei praktiką;
- Informuoti visuomenę apie žmogaus teisių pažeidimus ir galimybes apginti savo pažeistas teises;
- Atkreipti valstybės institucijų bei visuomenės dėmesį į socialiai pažeidžiamų asmenų teises ir galimus jų pažeidimo atvejus;
- Skatinti valdžios institucijas tobulinti teisės aktus atsižvelgiant į žmogaus teisių apsaugos standartus;

Veiklos formos:

- Teisės aktų projektų analizės;
- Tarpdisciplininiai tyrimai žmogaus teisių srityje;
- Teisinės konsultacijos ir strateginis bylinėjimas nacionaliniuose teismuose, Europos žmogaus teisių teisme ir Jungtinių Tautų komitetuose;
- Ekspertinių išvadų teikimas Lietuvos, regioniniuose žmogaus teisių institucijose ir kitų valstybių teismuose;
- Teisinis švietimas, valstybės tarnautojų, teisininkų-praktikų, verslo atstovų mokymai žmogaus teisių klausimais;

- Advokacijos ir sąmoningumo kėlimo kampanijos;
- Tarptautinis bendradarbiavimas;

3. Įstaigos darbuotojai

Darbuotojų skaičius paskutinę praėjusio ataskaitinio laikotarpio 2018 m. gruodžio 31 dieną buvo 10, paskutinę ataskaitinio laikotarpio 2019 m. gruodžio 31 dieną buvo 8 darbuotojų.

4. Įstaigos įsigytas ir perleistas ilgalaikis turtas per finansinius metus

2019 metais įmonė neįsigijo ir neperleido ilgalaikio turto.

5. Įstaigos sąnaudos per finansinius metus, iš jų - išlaidos darbo užmokesčiui

	Sąnaudos	Suma, EUR
1.	Darbo užmokestis	132 575,44
2.	Nusidėvėjimo (amortizacijos)	21,78
3.	Patalpų išlaikymo	9 582,49
4.	Ryšių, pašto	5 159,47
5.	Administracinės išlaidos	20 003,88
6.	Kelionių išlaidos	19465,70
7.	Projektų, renginių išlaidos	75 318,31
	Viso:	262 127,07

6. Įstaigos sąnaudos valdymo išlaidoms

	Sąnaudos	Suma, EUR
1.	Vadovų darbo užmokestis	18 277,04
2.	Ilgalaikio turto nusidėvėjimas	21,78
	Viso:	18 298,82

7. Duomenys apie viešosios įstaigos vadovą, įstaigos išlaidos vadovo darbo užmokesčiui ir kitoms viešosios įstaigos vadovo išmokoms

ŽTSI direktoriui D.Pūriui 2018 metais buvo išmokėta 18 277,04 EUR darbo užmokesčio, įskaitant visus mokesčius.

8. Įstaigos išlaidos kolegialių organų kiekvieno nario darbo užmokesčiui ir kitoms įstaigos kolegialių organų narių išmokoms

Tokių išmokų 2019 metais nebuvo.

9. Įstaigos išlaidos išmokoms su viešosios įstaigos dalininku susijusiems asmenims

Tokių išmokų 2019 metais nebuvo.

10. Įstaigos veikla, vykdyti projektai, įgyvendinant įstatuose nustatytus veiklos tikslus

Programos ir projektai:

Projekto pavadinimas	
Psichikos sveikata ir žmogaus teisės - paradigmos poslinkio ir pokyčių skatinimas Lietuvoje, rytų Europos bei Eurazijos regione	<p>Tikslas:</p> <p>Projektu siekiama prisidėti prie žmogaus teisėmis grįsto požiūrio ir susijusių principų integravimo į psichikos sveikatos politiką bei įvairių paslaugų spektro plėtrą Lietuvoje bei platesniame Rytų Europos bei Eurazijos regione. To bus siekiama vykdant tiriamąsias veiklas, advokaciją, tinklaveiką ir žinių dalijimąsi regioniniu lygmeniu. Trumpalaikis projekto tikslas yra nubrėžti gaires ir kryptį koordinuotam psichikos sveikatos ir žmogaus teisių aktyvizmui Rytų Europos bei Eurazijos regione. Ilgalaikis tikslas yra paskatinti ir prisidėti prie resursų perskirstymo psichikos sveikatos sistemoje link žmogaus teisėmis grįstos politikos užtikrinimo bei platesnio ir įvairesnio paslaugų spektro vystymo žmonėms, turintiems psichikos sveikatos sutrikimų, intelekto ir/ar psichosocialinę negalią</p> <p>Rezultatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Įgyvendinant tyrimą, Sakartvele per 9 dienas ŽTSI ekspertės atliko 15 individualių ir 6 grupinius interviu su 31 asmeniu, taip pat aplankė įvairias institucijas bei nevyriausybinės organizacijas trijuose Sakartvelo regionuose. • Lietuvoje, Nacionalinio žmogaus teisių forumo metu buvo suorganizuota ir įvykdyta diskusija apie deinstitutionalizaciją ir bendruomeninių paslaugų vystymą psichikos sveikatos sutrikimų ar negalią turintiems žmonėms. • Vykdoma LR Psichikos sveikatos priežiūros įstatymo nuostatų įgyvendinimo stebėseną ir analizę. • ŽTSI pradėjo bendradarbiavimą su dokumentinių filmų kūrėjais iš Sakartvelo, išvystė idėją ir pradėjo darbus kuriant dokumentiką, psichikos sveikatos ir žmogaus teisių tema.
Efektyvaus atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą skatinimas	<p>Tikslas:</p> <p>Projektu siekiama stiprinti teisėsaugos pajėgumą efektyviai reaguoti į neapykantos nusikaltimus ir kalbą, mažinti neapykantos nusikaltimų latentškumą, didinti pasitikėjimą tarp pareigūnų ir nukentėjusiųjų / pažeidžiamų bendruomenių,</p>

skatinti visuomenę atpažinti ir reaguoti į neapykantos nusikaltimus.

Rezultatai:

- Pradėtas vykdyti tyrimas, leisiantis identifikuoti pagrindines kliūtis, trukdančias veiksmingai reaguoti į neapykantos nusikaltimus, bei nustatyti priežastis, kodėl su neapykantos nusikaltimais susiduriančių visuomenės grupių ir bendruomenių nariai nusprendžia apie juos nepranešti policijai;
- Pradėta rengti tiesioginių mokymų apie neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos atpažinimą, tyrimą, bendravimą su nukentėjusiais ir tokių nusikalstamų veikų prevenciją programa policijos pareigūnams ir Lietuvos policijos mokyklos kursantams;
- Inicijuotas nevyriausybių organizacijų, veikiančių neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos prevencijos srityje, susitikimas, po kurio pasirašytas kreipimasis į Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministeriją, su prašymu atnaujinti 2016 metais suburtos darbo grupės, veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą skatinti, veiklą. Po šio kreipimosi LR Vidaus reikalų ministerija 2019 metų gruodį sušaukė valstybės institucijų (Generalinės prokuratūros, Policijos departamento, Vidaus reikalų ministerijos, Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos, Tautinių mažumų departamento) ir nevyriausybių organizacijų atstovus aptarti tokios darbo grupės poreikį. Susirinkimo metu nuspręsta, iš naujo suburti šioje srityje veikiančią darbo grupę

FRANET

Tikslas:

Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros užsakymu atliekami tyrimai įvairiose žmogaus teisių srityse.

Pateikta metinė 2019 m. ataskaita smurto artimoje aplinkoje, duomenų apsaugos ir nepilnamečių įtariamųjų bei kaltinamųjų teisių apsaugos srityse. Pateikta 2019 m. ataskaita dėl Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos taikymo Lietuvoje. Rengiamos ataskaitos nukentėjusiųjų teisių apsaugos ir nekaltumo prezumpcijos laikymosi Lietuvoje temomis

Policijos ir NVO bendradarbiavimas siekiant užkirsti kelią neapykantos nusikaltimams Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje

Tikslas:

Projektu siekiama stiprinti bendradarbiavimą tarp NVO ir valstybių teisėsaugos institucijų, siekiant užkirsti kelią neapykantos nusikaltimams, nukreiptiems prieš pažeidžiamas grupes Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Prie neapykantos pažeidžiamų grupių priskiriama LGBTI bendruomenė, žmonės, turintys negalią, įvairios etninės mažumos, pabėgėliai ir migrantai.

Rezultatai:

- 2019 metų balandį Taline, Estijoje, vyko seminaras apie pilietinės visuomenės organizacijų, teisėsaugos institucijų ir paramos aukoms tarnybų bendradarbiavimą neapykantos nusikaltimų prevencijos srityje. Renginyje dalyvavo suinteresuotų grupių atstovai iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos, pranešimus skaitė Portugalijos policijos vyriausiasis inspektorius Sérgio Saldanha bei Jungtinės Karalystės organizacijos „Galop“, kovojančios su smurtu, nukreiptu prieš LGBT+ asmenis, atstovas Nick Antjoule.
- Pradėta rengti mokymų apie neapykantos nusikaltimus, jų atpažinimą, prevenciją, gerąsias praktikas, skirtų pilietinės visuomenės atstovams-būsiniams mokymų instruktoriams, programa. Jos autorė - psichologė, tyrėja ir kovos su diskriminacija srities ekspertė, edukatorė Ewa Stoecker.
- 2019 metų rugsėjį Taline, Estijoje, vyko pilietinės visuomenės atstovų-būsimų instruktorių neapykantos nusikaltimų temomis iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos, apmokymai. Juos vedė Ewa Stoecker ir kriminologas dr. Piotr Godzisz.
- 2019 metų lapkričio mėnesį Vilniuje surengti policijos pareigūnų ir nevyriausybinių organizacijų atstovų iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos mokymai dėl neapykantos nusikaltimų negalios pagrindu;
- Pradėtos rengti įvairioms suinteresuotoms grupėms skirtos rekomendacijos dėl neapykantos nusikaltimų, nukreiptų prieš asmenis, turinčius negalią;

Įtariamųjų teisių ikiteisminio tyrimo procese stiprinimas per į praktiką orientuotus advokatų mokymus

Tikslas:

Kelti baudžiamosios teisės srityje praktikuojančių advokatų praktines profesines kompetencijas ir skatinti advokatų iš skirtingų ES valstybių bendradarbiavimą. Šiuo projektu siekiama plėsti Nyderlanduose, Belgijoje, Airijoje ir Jungtinėje Karalystėje taikomą mokymų koncepciją, orientuotą į kompetencijų, reikalingų siekiant užtikrinti aktyvų advokato vaidmenį baudžiamajame procese, ugdymą.

Rezultatai:

- Sukurta e-mokymosi ir keitimosi patirtimi platforma netpralat.eu
- Parengta mokymų medžiaga anglų, lietuvių, lenkų ir ispanų kalbomis.
- Advokatai iš Lietuvos, Ispanijos ir Lenkijos dalyvavo trijuose tarptautiniuose lektorių mokymuose, kuriuose pagrindinis dėmesys skirtas konstruktyvaus bendravimo ir problemų sprendimo įgūdžiams bei keitimuisi patirtimi.
- Parengtas ir Lietuvos kontekstui adaptuotas gidas lektoriams, kurio paskirtis - įgalinti tolesnę mokymų plėtrą Lietuvoje.

Direktorius

Dainius Pūras